

RIKSARKIVAREN

Utdanningsdirektoratet
v/ Elisabeth Linder

post@utdanningsdirektoratet.no

Deres ref
2017/216

Vår ref.
2017/1440 ESPSJO/JOEN

Dato
07.02.2017

Bevaring av eksamensoppgaver

Vi viser til søknad av 11.01.2017.

Utdanningsdirektoratet søker om bevaring av informasjon fra prøvegjennomføringssystemet PGS. Riksarkivaren slutter seg til de vurderinger direktoratet har gjort.

Med hjemmel i lov av 4. desember 1992 nr. 126 (arkivloven) § 9 bokstav c) vedtar Riksarkivaren at eksamensoppgaver og tilhørende forberedelsesdeler skal bevares.

Med hilsen

Espen Sjøvoll
avdelingsdirektør

Jørgen Engestøl
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk, og har derfor ingen håndskrevet signatur.

Bevaring- og kassasjonsvurdering av eksamensoppgaver

Denne bevaringsvurderingen inngår som en del av Utdanningsdirektoratets samlede bevarings- og kassasjonsplan.

Direktoratet har ansvaret for utforming av eksamensoppgaver, forberedelsesmateriale og annen veiledning knyttet til sentralt gitt eksamen. Hvert år avholdes det ca. 250 000 eksamener. Lokalt gitt skriftlig eksamen er fylkeskommunens ansvar. Det er fylkesmennene/skoleeier som har ansvar for den praktiske gjennomføringen og sensureringen av eksamensbesvarelsene. Skoleeier har ansvar for eksamensbesvarelsene i ett år etter gjennomført eksamen. Bevaring av eksamensbesvarelser utover dette er opp til den enkelte skoleeier.

Utdanningsdirektoratets ansvar

I forskrift til opplæringslova § 3-28 «Sentralt gitt eksamen» står det:

«Ved sentralt gitt eksamen fastset Utdanningsdirektoratet korleis eksamen i det enkelte faget skal organiserast, korleis eksamensoppgåva skal vere, datoen for den enkelte eksamenen, og korleis sensurordningane skal vere».

Dette gjelder for sentralt gitt skriftlig eksamen for grunnskolen, videregående skole og for voksenopplæringen. Til sammen lages det eksamen i over 400 eksamenskoder, både til våreksamen og til høsteksamen. I tillegg lages det forberedelsesdeler til en rekke eksamener i både grunnskolen og videregående. I grunnskolen har alle eksamener unntatt matematikk forberedelsesmaterieell, mens det på videregående er utvalgte fag som har det.

På høsten gjennomføres det kun eksamen i videregående skole, ikke i grunnskolen.

Utarbeidelse av eksamensoppgavene

Fagnemnder har, sammen med Utdanningsdirektoratet, ansvar for å utarbeide eksamensoppgaver som er i tråd med forskrift til opplæringsloven og læreplanverket. De overordnede rammene (forskrift kap.3) sier at

- eksamen skal være i samsvar med læreplanverket
- eksamen skal organiseres slik at elevene eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget
- eksamenskarakteren skal fastsettes på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til eleven eller privatisten slik den kommer frem på eksamen

Fagnemnder for fag i videregående opplæring utarbeider to eksamensoppgaver i året, mens fagnemndene for grunnskolen lager én eksamensoppgave. Fagnemndene består av 2-6 fagpersoner, og det er fagansvarlig i Utdanningsdirektoratet som bestemmer hvem som er medlem og sørge for rullering i fagnemnda. Fagnemndene møtes flere ganger i året for å diskutere tema og oppgaver. All kommunikasjon utover dette gjøres i et arbeidsrom i prøvegjennomføringssystemet (PGSD) som er et lukket system. Fagnemndene forholder seg til retningslinjer fastsatt av Utdanningsdirektoratet når de skal utarbeide eksamensoppgaver og forberedelsesmaterieell. Felles forståelse av kompetansebegrepet er en forutsetning for å lage gode eksamensoppgaver. Kompetanse er i Kunnskapsløftet (LK06) 2006 forstått som *evnen til å løse oppgaver og mestre komplekse utfordringer. Elevene viser kompetanse i konkrete situasjoner ved å bruke kunnskaper og ferdigheter til å løse oppgaver.*

Å løse oppgaver og å mestre komplekse utfordringer betyr ulikt i de forskjellige fagene. Hva dette innebærer for hvert enkelt fag er kjernen i fagnemndenes arbeid med eksamen. Ut fra dette velger de tema, hovedområder, kompetansemål og oppgavetyper som er relevante å prøve til eksamen. I noen læreplaner vil det være mulig å dekke nærmest alle kompetansemål, mens det i andre læreplaner vil være kompetansemål som ikke kan prøves til skriftlig eksamen.

Gjennomføringen slik det gjøres i dag

I dag blir alle eksamensoppgaver, forberedelsesmateriale og eksamensveiledninger laget digitalt i prøvegjennomføringssystemet PGS, et internettbasert program brukt til å planlegge, administrere og gjennomføre sentralt gitte prøver i grunnskolen og i den videregående skole. Eksamensoppgavene og forberedelsesdelene blir gjort tilgjengelig for nedlastning på skolene hvor eksamen skal gjennomføres. For å være på den sikre siden blir det også sendt ut papirutgaver, slik at kandidatene kan gjennomføre eksamen også om det tekniske ikke er på plass på selve eksamensdagen. Tidligere var det ikke mulig for skolene å laste ned eksamensoppgavene og annet eksamensmaterieil digitalt, det ble kun sendt som papirutgaver.

Overordnet beskrivelse av systemet og innholdet

Denne tabellen gir et sett med sammenlignbare opplysninger om hva systemene inneholder og benyttes til

Systemnavn	Beskrivelse	Kommentarer
	PGS	Utdanningsdirektoratets Prøvegjennomføringssystem. PGS-D - Samarbeidsportal for eksamensnemdene for utarbeidelse, lagring og publisering av eksamensoppgaver. PGS-F - Publisering av forberedelsesmaterieil før eksamen. Materieil for grunnskolen (HTML-sider) PGS-A - Sikring av gjennomføring av sentralt gitt eksamen. Materieil for videregående (PDF og Word)
Navn på eventuelle forløpere	Eksisterer ikke (Aktuell informasjon fra før PGS er lagret på interne servere og hard disk)	
Systemeier	Utdanningsdirektoratet ved Vurderingsavdeling 1 og 2, Avdeling for IT Systemforvaltning og – utvikling	
Andre systemeiere	Nei	
Dato for innføring	1989	
Dato for avvikling/ fortsatt i bruk	Fortsatt i bruk	

Tidsperiode for innhold	Fra 1989 til høst 2015 (foreløpig). Siste dato må være dynamisk.
Eventuell hjemmel i lov/forskrift	Forskrift til opplæringslova § 3-28
Unik informasjon	Denne informasjonen finnes ingen andre steder enn hos Utdanningsdirektoratet per i dag. I tillegg har en mappe med tidligere sentralt gitte eksamensoppgaver frem til 2003 blitt sendt til fylkesmennene.
Eksportfunksjonalitet	De som har tilgang til server og PGS har mulighet til å ta ut oppgaver. Disse tilgangene har bare ansatte i Utdanningsdirektoratet. I tillegg ligger oppgavene fra de tre siste årene publisert på udir.no (passordbeskyttet).

Bevaringsvurdering – Vedtak for lignende saker

I dag blir informasjonen ikke arkivert i ePhorte. Per dags dato er mange eksamensoppgaver og annet eksamensmateriale fra og med 1989 lagret på en egen harddisk og intern server.

Utdanningsdirektoratet ble opprettet i 2004, men man har valgt å ta vare på eksamensoppgaver fra forløperen Læringsverkstedet også. IPGSD (Saksbehandlingssystem/samhandlingsportal for utvikling og utforming av nasjonale prøver og eksamener) ligger oppgaver fra de tre siste årene. De siste tre eksamensoppgavene med tilhørende materiale blir også liggende publisert på udir.no i tre år før de fjernes. Årsaken til at dette blir fjernet etter tre år er avtalen Utdanningsdirektoratet har med KopiNor. Dessuten forandrer eksamensoppgavene seg såpass på tre år, at Utdanningsdirektoratet ønsker at lærere kun benytter de tre siste årene som eksempel i sin undervisning.

Det finnes ikke bevarings- eller kassasjonsregler for dette materialet i dag. Det eksisterer derimot regler for eksamensoppgaver og besvarelser både for lokalt gitte eksamener og for universitet- og høyskolesektoren som kan fungere som nyttige rettesnorer.

Felles BK-regler for kommunal sektor sier at følgende skal bevares:

§4-12 3) Grunnskoleopplæring c) Kriterier for opplæringens organisering, innhold og evaluering, inkl. nasjonale prøver, oppgavetekst lokale eksamener og 4) Videregående opplæring e) - Lokale læreplaner, oppgavetekst lokale eksamener. (Forskrift om endring i forskrift om utfyllende tekniske og arkivfaglige bestemmelser om behandling av offentlige arkiver § 4-12.)

Likeens, i felles BK-regler for UH-sektoren av 03.10.2007 står det at «Eksamensoppgaver bevares», mens eksamensbesvarelser kan kasseres. Unntakene her er kun for besvarelser eldre enn 1951 og besvarelser på høyere nivå (master eller tilsvarende, PhD-graden eller Dr. Philos).

Det er således etablert en praksis der eksamensoppgaver bevares, men der de enkelte eksamensbesvarelser kasseres.

Håndtering og eventuell bevaring av eksamensbesvarelser er skoleeiers ansvar. Utdanningsdirektoratet har ikke behov for å beholde eksamensbesvarelsene lengre enn klageperioden for siste aktive eksamensperiode, og bevarer dem i ca. 1 år. I praksis betyr dette at PGSA har eksamensbesvarelsene for siste gjennomførte eksamensperiode og de blir ikke bevart i Udirs systemer ut over det. Jf. de kommunale BK-bestemmelser nevnt ovenfor der eksamensbesvarelser nevnes som ikke bevaringsverdige.

Vurdering i henhold til hovedformål for bevaring av offentlige arkiver

F1: Dokumentasjonsverdi - Det kulturelle og forskningsmessige aspektet

Utvikling og gjennomføring av eksamen utgjør en sentral del av Utdanningsdirektoratets oppgaver og er et av de faste oppdragene fra Kunnskapsdepartementet. I tildelingsbrevet heter det: «*Direktoratet skal sørge for at det sammenhengende prøve- og vurderingssystemet gir best mulig uttrykk for elevenes kompetanse, både som grunnlag for oppfølging underveis og som uttrykk for elevenes sluttkompetanse*». Eksamen og eksamensoppgaver er med på å sikre kvaliteten i grunnutdanningen. Eksamensarbeidet og eksamensoppgaver er derfor viktig dokumentasjon av direktoratets funksjon og myndighetsutøving fra 2004 og fremover.

Utviklingen og endringene i eksamensoppgaver er av betydelig forskningsmessig verdi for historikere og andre forskere. Det dokumenterer utviklingen av grunnutdanningen og er viktig informasjon for forskning og statistikk.

F2: Informasjonsverdi – Kunnskap om samfunnet og grunnlag for forståelse av samfunnsutviklingen

Eksamensoppgavene har en viktig informasjonsverdi. Utformingen, tema og innhold i eksamensoppgavene viser hva direktoratet har lagt vekt på i sentralt gitte eksamensoppgaver i et gitt år og er samtidig med på å gjenspeile samfunnet rundt og gir et bilde av tiden de er skrevet i. Innhold og tema i enkelte eksamensoppgaver, særlig innen norskfaget, er ofte gjenstand for offentlig debatt. Eksamensoppgavene alene gir ikke alle opplysninger. Forberedelsesdelene inneholder viktig informasjon som komplementerer oppgavene og sammen gir de et helhetlig bilde som det er mye informasjon å hente ut av. Det er over 400 forskjellige eksamenskoder hvert år, noe som gir et unikt innblikk i et bredt fagfelt og utviklingen innen dette fra 2004 og fremover.

F3 – Personer og virksomheters rettigheter

Dette er skoleeiers ansvar og er derfor ikke vurdert.

F4 – Virksomhetens egne rettigheter og plikter

Utarbeiding av sentralt gitte skriftlige eksamensoppgaver er et av Utdanningsdirektoratets faste oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og er således en dokumentasjon på direktoratets utøving av et sentralt ansvarsområde.

Forslag til vedtak

Bevaringsvedtak eksamensoppgaver

Utdanningsdirektoratet vurderer de sentralt gitte skriftlige eksamensoppgavene som bevaringsverdige, jamfør lignende vedtak fra UH-sektoren og kommunal sektor.

Utdanningsdirektoratet anbefaler at eksamensoppgaver og de tilhørende forberedelsesdelene bevares for ettertiden og overlater til Riksarkivaren å fatte vedtak.